

სკოპინგის დასკვნა N62

დაგეგმილი საქმიანობის დასახელება: კირისა და კომბინირებული სასუქის საწარმოს მოწყობა-ექსპლუატაცია;

დაგეგმილი საქმიანობის განმახორციელებელი: შპს „ელბა ექსპორტი“;

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ქ. რუსთავი, მშვიდობის ქუჩა N12;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 09.09.2022;

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სსიპ გარემოს ეროვნულ სააგენტოში შპს „ელბა ექსპორტის“ (ს/კ 405247834) მიერ წარმოდგენილია, ქ. რუსთავში კირისა და კომბინირებული სასუქის საწარმოს მოწყობა-ექსპლუატაციის სკოპინგის ანგარიში.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის შესაბამისად, საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს ქ. რუსთავში, მშვიდობის ქუჩა N12-ში, შპს „ელბა ექსპორტის“ საკუთრებაში არსებულ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთზე (ს/კ 02.07.01.801), საიდანაც უახლოესი დასახლებული პუნქტი (ქ. რუსთავი) 1,7 კმ-ის მანძილითაა დაშორებული. საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს სამრეწველო ზონაში, რომლის სიახლოვეს განთავსებულია სხვადასხვა ფუნქციური დატვირთვის საწარმოო ობიექტები. **მოსალოდნელი კუმულაციური ეფექტის დადგენა-შეფასების მიზნით მნიშვნელოვანია გზმ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი იქნეს დაზუსტებული ინფორმაცია საპროექტო საწარმოს სიახლოვეს არსებული ობიექტების შესახებ, სამრეწველო ობიექტების ფუნქციური სტატუსების მითითებით.**

სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია დაგეგმილი საქმიანობის ალტერნატივების ანალიზი, მათ შორის განხილულია უმოქმედობის (ნულოვანი), ტექნოლოგიური და საწარმოს ადგილმდებარეობის ალტერნატივები. უმოქმედობის (ნულოვანი) ალტერნატივა უარყოფილია პროექტის განხორციელებით მოსალოდნელი დადებითი სოციალურ-ეკონომიკური ფაქტორებისა და გარემოზე შესაძლო ზემოქმედების ურთიერთშეწონის საფუძველზე. საწარმოს განთავსების ადგილმდებარეობის ალტერნატიული ვარიანტებიდან (ქ. რუსთავი, გოგოლადის ქ. N2ა-8 (ს/კ 02.05.04.647); ქ. რუსთავი, მშვიდობის ქუჩა N12 (ს/კ 02.07.01.801)) - უახლოეს დასახლებულ პუნქტამდე დაშორების მანძილის, საწარმომდე მისასვლელი გზებისა და სხვა გარემოსდაცვითი თუ ეკონომიკური უპირატესობების გათვალისწინებით შეირჩა მშვიდობის ქუჩა N12. კირის წარმოების ტექნოლოგიური ალტერნატივებიდან განხილულია კირქვის გამოწვის ალტერნატივები (ნახშირით-ანთრაციტის ან ბუნებრივი აირის გამოყენებით), საიდანაც მოსალოდნელი ზემოქმედების გათვალისწინებით უარყოფილ იქნა - კირქვის გამოწვა ნახშირით (ანთრაციტი) და უპირატესობა მიენიჭა ბუნებრივ აირს. **შერჩეული ტექნოლოგიის აღწერის ქვეთავში ასევე მითითებულია, რომ კომპანია დამატებით განიხილავს ნახშირის გამოყენებასაც, რაც უარყოფილი ალტერნატიული ვარიანტის (გამოწვა ნახშირით-ანთრაციტით) გათვალისწინებით გზმ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას.** კომბინირებული სასუქის წარმოების ტექნოლოგიური ალტერნატივებიდან განხილულია მასის (კომბინირებული სასუქის) გაცხელების ალტერნატივები (გაზის ან ელექტრო სანთურების გამოყენებით), საიდანაც დადებითი გარემოსდაცვითი მახასიათებლის მიუხედავად უარყოფილ იქნა ელექტრო სანთურების გამოყენება და უპირატესობა მიენიჭა გაზის სანთურებს, რაც ასევე საჭიროებს დაზუსტებას და სათანადო დასაბუთებას.

საპროექტო ტერიტორიაზე დაგეგმილია ორი შენობისა და დამხმარე ინფრასტრუქტურის მშენებლობა. კომბინირებული სასუქის წარმოებისთვის მოსაწყობი ძირითადი ინფრასტრუქტურული ობიექტებია - საწარმოო შენობა, ბუნკერები, დოზატორები, წისქვილი, ვიბრაციული საცერი, ასპირაციული სისტემა და სხვ. კირის წარმოებისთვის მოსაწყობი ძირითადი ინფრასტრუქტურაა კირის ღუმელი, ასპირაციული სისტემა, ბუნკერები; ღია ესტაკადა, წისქვილის შენობა და წისქვილი, მბრუნავი საცერი; ტრანსპორტიორი დოზატორით და სხვ. მშენებლობის პირველ ეტაპზე ტერიტორიაზე მოიხსნება დაახლოებით 5 სმ სიმძლავრის ნიადაგის ნაყოფიერი ფენა, რომელიც დროებით დასაწყობდება და გამოყენებული იქნება დაზიანებული უბნების აღდგენის მიზნით. ექსკავირებული (974 მ³) გრუნტი უკუყრილის სახით იქნება გამოყენებული.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, კირისა და კომბინირებული სასუქის საწარმო იმუშავებს წელიწადში 300 დღე, 24 საათიანი სამუშაო რეჟიმით, დაასაქმებს 150 ადამიანს და წლის განმავლობაში აწარმოებს 86 400 ტ კომბინირებულ სასუქსა და 45 000 ტონა კირს. კომბინირებული სასუქის ტექნოლოგიური ხაზის წარმადობა შეადგენს 12 ტ/სთ-ს, ძირითად ინგრედიენტებს წარმოადგენს ფოსფორი და კალიუმი (რომლებიც შემოტანილი იქნება თურქეთიდან და ირანიდან, ხოლო აზოტისა და ფილერის შემენა განხორციელდება ადგილობრივი ბაზრიდან). დაგეგმილია რამდენიმე სახეობის (NPK 15-15-15; NPK 25-9-9; NPK 20-10-10; AMOFOSI) სასუქის წარმოება, რომლის ტექნოლოგიური ციკლი გულისხმობს - ბიგბეგებში დაფასოებული ნედლეულის საწარმოში შემოტანა-დასაწყობებას, ნედლეულის მიწოდებას ოთხ (თითო 10მ³ მოცულობის) სხვადასხვა ბუნკერში, დოზირებასა (მათ შორის ტექნიკური გოგირდმჟავის შესხურებას) და წისქვილში დაფქვას, ერთიანი მასის შუალედურ ბუნკერში (10მ³), ხოლო შემდგომ გრანულირების დოლურაში მიწოდებას, მასის დასველებას და ფორმირებას, გრანულირებული მასის გაცხელებას (გამაცხელებელ დოლურაში გაზის სანთურებით), შემდგომში ნედლეულის გამაციებელ დოლურაში მიწოდებას-გაციებას, პროდუქციის ვიბრაციულ საცერში გატარებას, მზა პროდუქციის დასაწყობებას (25მ³ ბუნკერში) და ტომრებში დაფასობას. საცერზე დარჩენილი არაკონდიციური წვრილი ფრაქცია - ბრუნდება 10მ³ მოცულობის ბუნკერში, ხოლო მსხვილი ფრაქცია - ბრუნდება ტექნოლოგიური ციკლის საწყისში და გადის სრულ ციკლს თავიდან.

კირის დამზადების ძირითადი ტექნოლოგიური პროცესი ითვალისწინებს ვერტიკალურ შახტურ ღუმელში კირქვის ბუნებრივი აირის საშუალებით (1150-1200^c გრადუსზე) გამოწვას, რისთვისაც გამოყენებული იქნება დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე არსებული კარიერის კირქვა. საწარმოში შემოსული ნედლეული (20-80 მმ ფრაქციები) დასაწყობდება ქვაბულში, საიდანაც იტვირთება ორ ცალ ბუნკერში (თითოეული 30მ³ მოცულობის), ბუნკერებიდან ნედლეული გადაიტვირთება ღუმელში, გამომწვარი კირი (პროდუქცია) გადადის სამ (120 მ³ მოცულობის) ბუნკერში, საიდანაც პროდუქცია მიეწოდება წისქვილის მკვებავ (10 მ³ მოცულობის) ბუნკერს, ხოლო შემდგომში წისქვილს, დაფქვის შემდგომ მზა პროდუქცია საწყობდება შესაბამის ორ ბუნკერში. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, დღე-ღამეში დაგეგმილია 250 ტ კირის წარმოება.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, საწარმოში წყალი გამოყენებული იქნება სასმელ-სამეურნეო მიზნებისთვის, რომლის მომარაგება გათვალისწინებულია ტერიტორიის მომიჯნავედ განთავსებული წყლის მომარაგების ქსელიდან, მუნიციპალიტეტის შესაბამის სამსახურებთან გაფორმებული ხელშეკრულებისამებრ. საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე წარმოქმნილი სანიაღვრე და სამეურნეო-ფეკალური წყლების მართვა უზრუნველყოფილი იქნება ასევე მუნიციპალიტეტის შესაბამისი სამსახურის მიერ. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საწარმოში ტექნიკური წყლის

გამოყენების, მათ შორის წყალმომარაგების შესახებ ინფორმაცია დაზუსტდება გზშ-ის ეტაპზე.

სკოპინგის ანგარიშში განსაზღვრულია, პროექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების ძირითადი სახეები, ასევე მოცემულია ზოგადი ინფორმაცია იმ ღონისძიებების შესახებ, რომლებიც გათვალისწინებული იქნება უარყოფითი ზემოქმედებების თავიდან აცილებისათვის, შემცირებისათვის ან/და შერბილებისათვის.

მოსალოდნელი ზემოქმედება გარემოზე ძირითადად დაკავშირებული იქნება ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებასთან და ხმაურის გავრცელებასთან. ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებების გაფრქვევა და ხმაურის გავრცელება მოსალოდნელია, როგორც საწარმოს მშენებლობის, ისე ექსპლუატაციის ეტაპზე. მოსალოდნელი ემისიები დაკავშირებული იქნება, როგორც კირის ისე კომბინირებული სასუქის წარმოებასთან. საწარმოში, როგორც კირის ისე კომბინირებული სასუქის წარმოების ტექნოლოგიური ხაზებისთვის დაგეგმილია ასპირაციული სისტემების მოწყობა, რომლის ტიპის, პარამეტრებისა და ეფექტურობის შესახებ ინფორმაცია სკოპინგის ანგარიშში არ არის ასახული და **გზშ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას (საპასპორტო მონაცემების მითითებით)**. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, მოსალოდნელი ემისიები, არსებული წყაროების გათვალისწინებით, არ გადააჭარბებს ზღვრულ მნიშვნელობებს, როგორც 500 მ-იანი, ისე უახლოესი დასახლების მიმართებაში, **რაც გზშ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას და სათანადო დასაბუთების წარმოდგენას, მათ შორის მნიშვნელოვანია განისაზღვროს გაფრქვევის ორგანიზებული და არაორგანიზებული წყაროები და წარმოდგენილი იქნეს სათანადო შემარბილებელი ან/და პრევენციული ღონისძიებები.**

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, უახლოეს მოსახლემდე მანძილისა (1,7კმ) და საწარმოო პროცესის დახურულ შენობაში მიმდინარეობის გათვალისწინებით, საწარმოდან მოსალოდნელი ხმაურის დონე არ გადააჭარბებს კანონმდებლობით დადგენილ ნორმებს. საწარმოს სიახლოვეს არსებული საწარმოო ობიექტების გათვალისწინებით, მნიშვნელოვანია **გზშ-ის ეტაპზე, როგორც ხმაურის გავრცელების, ისე ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების შეფასება განხორციელდეს ასევე კუმულაციურ ჭრილში, სადაც ადგილის სპეციფიკურ გარემოებებთან ერთად გათვალისწინებული იქნება ასევე საპროექტო არეალში ქარის გაბატონებული მიმართულებები.**

საწარმოს მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელია არასახიფათო და სახიფათო ნარჩენების წარმოქმნა. ნარჩენების წარმოქმნითა და გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების დეტალური შეფასება/ანალიზი და მართვის ღონისძიებები გზშ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას. მნიშვნელოვანია დაზუსტდეს ასევე მტვერდამჭერ სისტემებში მოხვედრილი მტვრის მართვის საკითხები.

სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, სატრანსპორტო ოპერაციებით მოსალოდნელი ზემოქმედება არ იქნება მნიშვნელოვანი, ვინაიდან სატრანსპორტო ოპერაციები ძირითადად ქ. რუსთავის დასახლებული პუნქტების გვერდის ავლით განხორციელდება. ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელია დაახლოებით 36 სატრანსპორტო ოპერაცია დღეში. საპროექტო ტერიტორიამდე მისასვლელი არსებული გრუნტის გზის და დაგეგმილი სატრანსპორტო გადაზიდვების სიხშირის გათვალისწინებით **დგინდება, რომ აღნიშნულ გზაზე ხშირი სატრანსპორტო ოპერაციები დაკავშირებული იქნება ამტვერებასთან, რაც საჭიროებს სათანადო შემარბილებელი ან/და პრევენციული ღონისძიებების დანერგვას.**

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, სსიპ გარემოს ეროვნულმა სააგენტომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის და საჯარო განხილვის შესახებ ინფორმაციის კანონმდებლობით დადგენილი წესით გავრცელება, მათ შორის ინფორმაცია განთავსდა სააგენტოს ოფიციალურ ვებგვერდზე. ინფორმაცია ასევე გამოქვეყნდა სსიპ „გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის“ ვებგვერდზე და გადაიგზავნა ცენტრის გამომწერებთან ელ. ფოსტის მეშვეობით. შესაბამისი მუნიციპალიტეტის საინფორმაციო დაფაზე და საქმიანობის განხორციელების სიახლოვეს ინფორმაციის გავრცელების მიზნით, დოკუმენტაცია გადაგზავნილი იქნა ასევე ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერიაში. სკოპინგის ანგარიშთან დაკავშირებით საჯარო განხილვა გაიმართა 2022 წლის 29 სექტემბერს, რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერიის შენობაში. საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს, შპს „ელბა ექსპორტის“, სამოქალაქო მოძრაობის „გავიგუდეთ“ და ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერიის წარმომადგენლები. საჯარო განხილვაზე შენიშვნები/მოსაზრებები დააფიქსირა სამოქალაქო მოძრაობის „გავიგუდეთ“ წარმომადგენელმა, რომელიც ძირითადად ეხებოდა საწარმოს ფუნქციონირების შედეგად ატმოსფერულ ჰაერის დაბინძურებასა და დაგეგმილ პრევენციულ ღონისძიებებს, ასევე საწარმოს ტექნიკური წყალმომარაგების საკითხებს. საჯარო განხილვაზე დასმულ საკითხებთან დაკავშირებით განმარტებები გააკეთა შპს „ელბა ექსპორტის“ კონსულტანტმა. გამოთქმული შენიშვნები/მოსაზრებები და შესაბამისი პასუხები/განმარტებები აისახა საჯარო განხილვის ოქმში.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სააგენტოში პროექტთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები/მოსაზრებები წარმოდგენილ იქნა სამოქალაქო მოძრაობის „გავიგუდეთ“ მიერ. წერილობითი შენიშვნები/მოსაზრებები ძირითადად ეხებოდა ნარჩენების მართვას, არაქმედებისა და ტექნოლოგიურ ალტერნატივებს, ატმოსფერულ ჰაერში მოსალოდნელ ემისიებსა და მართვის ღონისძიებებს. პროექტთან დაკავშირებით არსებული რელევანტური და საფუძვლიანი შენიშვნები/მოსაზრებები სააგენტოს მიერ მხედველობაში იქნა მიღებული და აისახა სკოპინგის დასკვნაში (გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალში).

სკოპინგის პროცედურის შედეგად სააგენტოს მიერ იდენტიფიცირებული იქნა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროები, სახეები და ობიექტები. ამასთან, განსაზღვრული და დადგენილი იქნა საქმიანობის გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი, ასევე გზმ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებების საკითხები.

გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი:

1. **გზმ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს:** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-3 ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზმ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს:** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-4 ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
- 2.1 **გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზმ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს** იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ.

3. **გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:** სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზმ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
4. **გზმ-ის ანგარიშში, ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
- დაგეგმილი საქმიანობის დეტალური აღწერა;
 - პროექტის საჭიროების დეტალური დასაბუთება (გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედებით გამოწვეული დანაკარგისა და მიღებული სარგებლის ურთიერთშეწონის საფუძველზე);
 - საწარმოს საპროექტო ტერიტორიის აღწერა, მათ შორის საქმიანობის განხორციელების ადგილის საკადასტრო კოდი და GPS კოორდინატები, Shp ფაილებთან ერთად;
 - საწარმო ობიექტის გენერალური გეგმა, შესაბამისი აღნიშვნებით და ექსპლიკაციით. მათ შორის, გენ-გეგმაზე დატანილი იქნას საპროექტო ტექნოლოგიური ხაზები, დანადგარები, ტექნოლოგიური მოწყობილობები, ინფრასტრუქტურული ობიექტები, გაფრქვევისა და ხმაურის წყაროები;
 - ინფორმაცია გარემოს დაცვის მიზნით შემოთავაზებული დაგეგმილი საქმიანობის ყველა გონივრული ალტერნატივის შესახებ, შესაბამისი დასაბუთებით. ალტერნატივების ანალიზის შესახებ წარმოდგენილი ინფორმაცია გზმ-ის ეტაპზე საჭიროებს სათანადო დასაბუთებას, მათ შორის წარმოდგენილი უნდა იქნეს ალტერნატივების შედარებითი ანალიზი, შერჩეული ალტერნატივის გარემოსდაცვითი დასაბუთებით, ხოლო უმოქმედობის ალტერნატივის უარყოფა დასაბუთებული უნდა იქნეს სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე მოსალოდნელი დადებითი და ეკოლოგიურ გარემოზე მოსალოდნელი უარყოფითი ზემოქმედების ურთიერთშეწონის საფუძველზე. მათ შორის წარმოდგენილი უნდა იქნეს საქმიანობის განუხორციელებლობის შემთხვევაში გარემოს არსებული მდგომარეობის ბუნებრივად განვითარების აღწერა;
 - დაზუსტებული მანძილები საწარმოს ტერიტორიიდან უახლოეს საცხოვრებელ სახლებამდე (მდებარეობის მითითებით);
 - ინფორმაცია საწარმოს ტერიტორიიდან 500 მეტრის რადიუსში არსებული ნებისმიერი ტიპის სამრეწველო, მათ შორის საპროექტო საქმიანობის ანალოგიური, ობიექტ(ებ)ის შესახებ (მანძილებისა და საქმიანობის მითითებით);
 - საწარმო ტერიტორიის გარემოს არსებული მდგომარეობის ანალიზი;
 - საწარმოს (როგორც კირის, ისე კომბინირებული სასუქის) საპროექტო ტექნოლოგიური დანადგარების, ტექნოლოგიური უბნებისა და დამხმარე ტექნოლოგიური მოწყობილობებისა დეტალური აღწერა;
 - დეტალური ინფორმაცია კირის და კომბინირებული სასუქის წარმოების ტექნოლოგიური ციკლის და ტექნოლოგიური სქემის შესახებ, შესაბამისი თანმიმდევრობით, საქმიანობის განხორციელების პროცესში გამოყენებული დანადგარების/მოწყობილობების შესახებ ინფორმაციის მითითებით (ამასთან, ტექნოლოგიური დანადგარების აღწერა - სიმძლავრის, წარმადობისა და საპასპორტო მონაცემების მითითებით);
 - საწარმოო ხაზების ტექნოლოგიური სქემა და ტექნოლოგიური ციკლი მოცემული უნდა იყოს ასევე სქემატური ნახაზებითა და შესაბამისი ექსპლიკაციით;
 - დაზუსტებული ინფორმაცია დაგეგმილი საქმიანობის ფიზიკური მახასიათებლების შესახებ - მათ შორის ინფორმაცია, როგორც კირის, ისე

კომბინირებული სასუქის საპროექტო წარმადობის/საწარმოო სიმძლავრის (საათური, დღიური) და სამუშაო რეჟიმის შესახებ;

- წლის განმავლობაში წარმოებული პროდუქციის (კირი; კომბინირებული სასუქი) ტიპისა და რაოდენობის შესახებ ინფორმაცია;
- დაზუსტებული ინფორმაცია წარმოებული პროდუქციის დროებითი დასაწყობებისა და შემდგომი რეალიზაციის შესახებ;
- **დაზუსტებული ინფორმაცია** კირქვის გამოწვისა და კომბინირებული სასუქის გაცხელების პროცესში გამოყენებული ენერჯის შესახებ ინფორმაცია, შერჩეული ტექნოლოგიის გარემოსდაცვითი დასაბუთების მითითებით;
- დაზუსტებული ინფორმაცია საწარმოში (როგორც კირის ისე კომბინირებული სასუქის ტექნოლოგიური ხაზებისთვის) მოსაწყობი ბუნკერების შესახებ, რაოდენობის, ტიპის, მოცულობის, ფუნქციური დატვირთვის და სხვა საპროექტო მახასიათებლების მითითებით;
- **დაზუსტებული ინფორმაცია** საწარმოში მოსაწყობი ასპირაციული/აირმტვერდამჭერი სისტემის შესახებ, შერჩეული სისტემის ტიპის და ეფექტურობის მითითებით-დასაბუთებით (საპასპორტო მონაცემებთან ერთად);
- ინფორმაცია აირმტვერდამჭერი მოწყობილობების ტექნიკური გამართულობის კონტროლისა და პარამეტრების დაცვის (მათ შორის სახელოიანი ფილტრების (მოწყობის შემთხვევაში) დროული გამოცვლის) შესახებ;
- **ამასთან, დაზუსტებული ინფორმაცია** მტვრის ემისიის შემცირების მიზნით საპროექტო ტიპის ბუნკერების მტვერდამჭერი სისტემით აღჭურვის შესახებ;
- დაზუსტებული ინფორმაცია მტვერდამჭერებში დაგროვილი მტვრის მართვის შესახებ;
- დეტალური ინფორმაცია საწარმოს ნედლეულით მომარაგების, ნედლეულის წარმოშობის, რაოდენობის, ტიპის, ნედლეულის დასაწყობების ადგილისა და პირობების შესახებ;
- დეტალური ინფორმაცია ნედლეულის შემოტანის და პროდუქციის გატანის პროცედურების/ტრანსპორტირების შესახებ, შესაბამისი სამომრეო მარშრუტის მითითებით (რუკაზე ჩვენებით, სქემატური ნახაზებით), მათ შორის წარმოდგენილი უნდა იქნეს:
 - ნედლეულის-პროდუქციის ტრანსპორტირების გეგმა-გრაფიკი (ნედლეულის/პროდუქციის შემოტანის და გატანის სიხშირის მითითებით);
 - ინფორმაცია საწარმომდე მისასვლელი გზების და მათი მდგომარეობის შესახებ;
 - ამასთან ინფორმაცია ცხელ და მშრალ ამინდებში საპროექტო ტერიტორიისა და მისასვლელი გზების მორწყვის შესახებ (მორწყვის გეგმა-გრაფიკის მითითებით);
 - ნედლეულის-პროდუქციის ტრანსპორტირებისას დასახლებულ პუნქტ(ებ)ში გადაადგილების შემთხვევაში ინფორმაცია შესაბამისი პირობების დაცვის შესახებ (მაგ: დაბალი სიჩქარე, ძარის გადახურვა, ღამის საათებში მოძრაობის აკრძალვა);
 - ინფორმაცია ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირებისათვის გამოყოფილი ტრანსპორტისა და რაოდენობის შესახებ;
 - ინფორმაცია საწარმოს ტერიტორიის დატოვებამდე სატრანსპორტო საშუალებებისთვის საბურავების მტვრისგან გათავისუფლების საჭიროების შესახებ;

- ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირების სქემის და გეგმა-გრაფიკთან დაკავშირებით შესაბამის მუნიციპალიტეტთან კომუნიკაციის ამსახველი დოკუმენტაცია;
- საპროექტო საქმიანობების დროს მოსალოდნელი შესაძლო ავარიული სიტუაციების აღწერა, მათ შორის საწარმოს სახანძრო უსაფრთხოების საკითხები (ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიებების მითითებით);
- ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიის ფარგლებში გამწვანების ზოლის არსებობის ან/და მოწყობის (დასახლებული პუნქტის მიმართულებით) შესაძლებლობის შესახებ (გენ-გეგმაზე მითითებით);
- ინფორმაცია საწარმოს ტერიტორიაზე გაბატონებული ქარების მიმართულების შესახებ (რაც მნიშვნელოვანია უახლოესი დასახლების მიმართულებით ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებით მოსალოდნელი ზემოქმედების მნიშვნელობის დასადგენად);
- ინფორმაცია კომპანიის საქმიანობის შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენების (კოდი, დასახელება, მახასიათებელი, რაოდენობა, ნარჩენების დამუშავებისთვის გამოყენებული მეთოდები და ა.შ) და მათი შემდგომი მართვის შესახებ „ნარჩენების მართვის კოდექსისა“ და მისგან გამომდინარე კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებით დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად;
- ინფორმაცია საწარმოს სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგების შესახებ;
- დაზუსტებული ინფორმაცია საწარმოს ტექნიკური წყლის საჭიროებისა და ტექნიკური წყლით მომარაგების შესახებ. ამასთან, ტექნიკური წყლის გამოყენების შემთხვევაში ინფორმაცია გამოყენებული წყლის მართვის შესახებ;
- ინფორმაცია წარმოქმნილი სამეურნეო-ფეკალური წყლების მართვის შესახებ;
- დაზუსტებული ინფორმაცია საწარმოს ღია ტექნოლოგიურ უბნებზე წარმოქმნილი სანიაღვრე წყლების მართვის შესახებ;
- საპროექტო ტერიტორიის სარგებლობის ან/და საკუთრების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;
- დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა, მათ შორის დასაქმებულთა შორის ადგილობრივი მოსახლეობის წილი, ასევე პერსონალის პროფესიული და ტექნიკური სწავლების შესახებ ინფორმაცია;
- **დაზუსტებული ინფორმაცია** სამშენებლო სამუშაოების შესახებ, მათ შორის ინფორმაცია: გრუნტის და ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის სამუშაოების შესახებ; მოსახსნელი ნიადაგის ნაყოფიერი ფენისა და ფუჭი გრუნტის მოცულობის, დროებითი განთავსების პირობების და მდებარეობის (GPS კოორდინატები), ასევე შემდგომი მართვის ღონისძიებების შესახებ; ინფორმაცია სამშენებლო სამუშაოების გეგმა-გრაფიკის შესახებ;
- ინფორმაცია გზშ-ის ფარგლებში ჩატარებული საბაზისო/სადიებო კვლევებისა და გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის გამოყენებული მეთოდების შესახებ.

5. საწარმოს მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედების შეჯამება, მათ შორის:

- პროექტის ფარგლებში მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება ატმოსფერულ ჰაერზე, სადაც მოცემული უნდა იყოს:
 - ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გამოყოფისა და გაფრქვევის წყაროები (გენ-გეგმაზე მითითებით), გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა რაოდენობრივი და თვისობრივი მონაცემები, მოსალოდნელ ემისიათა გაბნევის ანგარიში (გაბატონებული

ქარების მიმართულებების გათვალისწინებით), ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების დადგენისა და შესრულების/უზრუნველყოფის საკითხები;

- ატმოსფერულ ჰაერზე მოსალოდნელი ზემოქმედების პრევენციული და შემარბილებელი ღონისძიებები, დაგეგმილი ღონისძიებების ეფექტურობის დასაბუთებით;
- ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევის მონიტორინგის გეგმა (როგორც საწარმოს ტერიტორიაზე, ისე უახლოეს დასახლებასთან, მონიტორინგის სიხშირის და მეთოდის მითითებით). მათ შორის, 2013 წლის 31 დეკემბრის №413 დადგენილებით განსაზღვრული უწყვეტი ინსტრუმენტული თვითმონიტორინგის სისტემის საწარმოში დანერგვის შესახებ დეტალური ინფორმაცია, გაფრქვევის წყაროების, მონიტორინგს დაქვემდებარებული კომპონენტების, თვითმონიტორინგისთვის შერჩეული მეთოდის/ხელსაწყო და სტანდარტის მითითებით;
- გზშ-ის ანგარიშს თან უნდა ახლდეს ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტი;
- პროექტის ფარგლებში ხმაურის გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება (ხმაურის ყველა წყაროს გენ-გეგმაზე დატანით), ხმაურის გავრცელების დონეების გაანგარიშება და მოდელირება. შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებებისა და მონიტორინგის საკითხების მითითებით (როგორც საწარმოს ტერიტორიაზე, ისე უახლოეს დასახლებასთან, მონიტორინგის სიხშირის და მეთოდის მითითებით);
- ინფორმაცია ვიზრაციით გამოწვეული ზემოქმედებისა და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
- დეტალურად უნდა იქნეს წარმოდგენილი - გარემოზე ზემოქმედების შეფასება ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირებისას, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების განსაზღვრით. ამასთან, ინფორმაცია ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირებით სატრანსპორტო ნაკადებზე მოსალოდნელი ზემოქმედებისა და შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
- შესაძლო ზემოქმედების შეფასება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე და გრუნტის ხარისხზე, შესაძლო დაბინძურების განსაზღვრა, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება ზედაპირულ და მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე, ზედაპირული და მიწისქვეშა წყლების დაბინძურების რისკები, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- საპროექტო ტერიტორიის გეოლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური გარემოს ფონური მდგომარეობის აღწერა და გეოლოგიურ/ჰიდროგეოლოგიურ გარემოზე შესაძლო ზემოქმედების შეფასება;
- ბიოლოგიურ გარემოზე შესაძლო ზემოქმედების შეფასება და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ნარჩენების წარმოქმნა-გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედებისა და შესაბამისი პრევენციული ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია (ნარჩენების მართვის გეგმა);
- შესაძლო ზემოქმედების შეფასება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
- მნიშვნელოვანია გზშ-ის ანგარიშში დეტალურად იქნეს ასახული პროექტის განხორციელებით გამოწვეული ზემოქმედების შეფასება სოციალურ გარემოზე, ასევე განსაზღვროს ადამიანის ჯანმრთელობასთან, უსაფრთხოებასთან

დაკავშირებული რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები. ამასთან, წარმოდგენილი უნდა იქნეს სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მათ მიერ (მათ შორის საჯარო განხილვაზე) წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება, შენიშვნებზე რეაგირება;

- ადამიანის ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებაზე მოსალოდნელი ზემოქმედება შეფასებული უნდა იქნეს, როგორც მომსახურე/დასაქმებულ პერსონალის ისე უახლოესი დასახლებული პუნქტის მოსახლეობის მიმართ;
- მოსალოდნელი კუმულაციური ზემოქმედების შესახებ დეტალური ინფორმაცია (500 მ-იან რადიუსში არსებული ყველა ობიექტის გათვალისწინებით), რომელიც წარმოდგენილი უნდა იქნეს გარემოს თითოეული კომპონენტისთვის. კუმულაციურ ზემოქმედებასთან მიმართებაში განისაზღვროს შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- გარემოზე შეუქცევი ზემოქმედების შეფასება და მისი აუცილებლობის დასაბუთება (რაც გულისხმობს გარემოზე შეუქცევი ზემოქმედებით გამოწვეული დანაკარგისა და მიღებული სარგებლის ურთიერთშეწონას გარემოსდაცვით, კულტურულ, ეკონომიკურ და სოციალურ ჭრილში);
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;
- საწარმოს მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე **განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების შემაჯამებელი გეგმა-გრაფიკი**;
- საქმიანობის ფარგლებში განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის შემაჯამებელი გეგმა-გრაფიკი (საკონტროლო წერტილების, მონიტორინგის სიხშირის, მეთოდის და ა.შ მითითებით), სადაც განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა ატმოსფერულ ჰაერში ემისიებსა და ხმაურის გავრცელებას;
- გზშ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები.

6. საკითხები/შენიშვნები, რომლებიც გათვალისწინებული უნდა იქნეს გზშ-ის ანგარიშში:

- სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით კირის წარმოების ტექნოლოგიურ ალტერნატივებიდან (გამოწვა ნახშირით-ანთრაციტით; ბუნებრივი აირით), მოსალოდნელი ზემოქმედების გათვალისწინებით უარყოფილი იქნა საწვავად ანთრაციტის გამოყენება და უპირატესობა მიენიჭა ბუნებრივ აირს, თუმცა შერჩეული ტექნოლოგიის აღწერის ქვეთავში ასევე მითითებულია, რომ - კომპანია დამატებით განიხილავს ნახშირის გამოყენებასაც. **შესაბამისად დგინდება, რომ კომპანია გეგმავს როგორც შერჩეული ისე ალტერნატიული ვარიანტის (რომელიც უარყოფილი იქნა გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების გათვალისწინებით) - ნახშირით-ანთრაციტით კირქვის გამოწვის მეთოდის გამოყენებას, რაც საჭიროებს დაზუსტებას.** მნიშვნელოვანია აღნიშნული საკითხის შესახებ წარმოდგენილი იქნეს დაზუსტებული ინფორმაცია, რომელიც არ იქნება ურთიერთგამომრიცხავი და სადაც სათანადოდ იქნება დასაბუთებული შერჩეული ტექნოლოგიის გარემოსდაცვითი უპირატესობა;
- კომბინირებული სასუქის წარმოების ტექნოლოგიური ალტერნატივებიდან განხილულია მასის (კომბინირებული სასუქის) გაცხელების ალტერნატივები (გაზის ან ელექტრო სანთურების გამოყენებით), საიდანაც **დადებითი გარემოსდაცვითი მახასიათებლის მიუხედავად უარყოფილი იქნა ელექტრო სანთურების გამოყენება და უპირატესობა მიენიჭა გაზის სანთურებს, რაც ასევე საჭიროებს დაზუსტებას და სათანადო დასაბუთებას;**

- საწარმოში, როგორც კირის ისე კომბინირებული სასუქის წარმოების ტექნოლოგიური ხაზებისთვის დაგეგმილია ასპირაციული სისტემების მოწყობა, რომლის ტიპის პარამეტრების და ეფექტურობის შესახებ ინფორმაცია სკოპინგის ანგარიშში არ არის ასახული და **გზშ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას (საპასპორტო მონაცემების მითითებით);**
- საჯარო განხილვაზე კომპანიის წარმომადგენლის განმარტებით საწარმოში ტექნიკური წყლის საჭიროების საკითხი ჯერ გადაწყვეტილი არ არის, ტექნიკური წყალი შესაძლოა გამოყენებული იქნეს ასპირაციულ სისტემაში. **მნიშვნელოვანია გზშ-ის ეტაპზე დაზუსტდეს ინფორმაცია საწარმოში ტექნიკური წყლის გამოყენების, მომარაგებისა და ა.შ შესახებ;**
- სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილია ურთიერთშეუსაბამო ინფორმაცია სასუქის წლიურ წარმადობასთან დაკავშირებით, **რაც გზშ-ის ანგარიშში საჭიროებს დაზუსტებას;**
- კირის წარმოების ტექნოლოგიურ ციკლში კირქვის გამოწვისთვის ნახშირის გამოყენებისა და აღნიშნული მიზნით სარკინიგზო გადაზიდვების განხორციელების შესახებ დაზუსტებული ინფორმაცია;
- გზშ-ის ანგარიშში სათანადოდ უნდა იყოს იდენტიფიცირებული ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვევების, როგორც გაფრქვევის ორგანიზებული, ისე არაორგანიზებული წყაროები და წარმოდგენილი იქნეს სათანადო შემარბილებელი ან/და პრევენციული ღონისძიებები;
- საწარმოს სიახლოვეს არსებული საწარმოო ობიექტების გათვალისწინებით, მნიშვნელოვანია გზშ-ის ეტაპზე, როგორც ხმაურის გავრცელების ისე ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების შეფასება განხორციელდეს ასევე კუმულაციურ ჭრილში, სადაც სხვადასხვა ადგილის სპეციფიკურ გარემოებებთან ერთად გათვალისწინებული იქნება ასევე საპროექტო არეალში ქარის გაბატონებული მიმართულებები;
- საპროექტო ტერიტორიამდე მისასვლელი არსებული გრუნტის გზის და დაგეგმილი სატრანსპორტო გადაზიდვების სიხშირის გათვალისწინებით **დგინდება, რომ აღნიშნულ გზაზე ხშირი სატრანსპორტო ოპერაციები დაკავშირებული იქნება ამტვერებასთან, რაც საჭიროებს სათანადო შემარბილებელი ან/და პრევენციული ღონისძიებების დანერგვას;**
- გზშ-ის ანგარიშში ცალკე ქვეთავის სახით წარმოდგენილი იქნეს ქ. რუსთავში ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების არსებული მდგომარეობის შესახებ ინფორმაცია. ამასთან ქ. რუსთავში ჰაერის არსებული მდგომარეობის გათვალისწინებით, გზშ-ის ანგარიშში განისაზღვროს რამდენად შეცვლის დაგეგმილი წარმოება ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების საერთო ფონს, ასევე საჭიროების შემთხვევაში მითითებული იყოს რა სახის ღონისძიებებს დაგეგმავს და განახორციელებს კომპანია ქ. რუსთავის საერთო ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით;
- გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნეს წინამდებარე დასკვნით განსაზღვრული მოთხოვნებისა და სკოპინგის დასკვნაში გამოკვეთილი საკითხების გათვალისწინებით. **გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით ადმინისტრაციული წარმოების დაწყებისთვის - გზშ-ის ანგარიშში გათვალისწინებული უნდა იქნეს სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული მოთხოვნები;**

გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული საკითხების გათვალისწინების შესახებ, ერთიანი ცხრილის სახით (გვერდებისა და (ქვე)თავების მითითებით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით შპს „ელბა ექსპორტის“ მიერ სსიპ გარემოს ეროვნულ სააგენტოში წარმოდგენილ პროექტზე, რომელიც ეხება ქ. რუსთავში კირის და კომბინირებული სასუქის საწარმოს მოწყობა-ექსპლუატაციას, **სავალდებულოა გზმ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოპოვებული, შესწავლილი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით. გზმ-ის ანგარიში შედგენილი უნდა იყოს მოქმედი კანონმდებლობის, განსაკუთრებით სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული მითითებების სრული დაცვით.